

van GOL naar Beter

Groencompensatie kap GOL onder de maat, voldoet niet aan wet- en regelgeving.

Een aantal belangenorganisaties is het niet eens met de voorgestelde groencompensatie in het kader van de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL). Van de naar schatting 3000-5000 te kappen bomen worden er maar 758 gecompenseerd (15-25%). Ook van de te kappen bosschages wordt maar een klein deel gecompenseerd.

Bovendien worden bomen van 60 jaar een op een vervangen door boompjes van 8 jaar oud. Terwijl de niet vergunning plichtige bomen van gemiddeld naar schatting 30 jaar oud in het geheel niet worden gecompenseerd. In de compensatie van het boomkroonvolume zal dat maar 0,5-3 % zal zijn van het te kappen volume zijn en dat heeft grote ecologische en landschappelijke gevolgen en gevolgen voor de leefbaarheid. Zelfs na 10 jaar zal het boomkroonvolume voor niet meer dan 5-10% gecompenseerd zijn.

Veel compensatie vindt bovendien plaats nabij snelwegen en compenseert niet de ecologische en landschappelijke waarden en beperkt voor de waarde voor de leefomgeving, die de bomen nu hebben. De compensatie is in strijd met landelijke wetten en provinciaal en gemeentelijk beleid en verordeningen.

Voor een diepere beschouwing: zie de beide bijlagen.

De genoemde belangengroepen zijn de Natuur- en Milieuvereniging Gemeente Heusden, Het Vlijmens Lint, Stichting van GOL naar Beter, Federatie Behoudt de Langstraatspoorbruggen en de Brabantse Milieufederatie.

Volgens de Projectgroep GOL kunnen volksvertegenwoordigers, burgers en belangengroepen geen zienswijze en indien gewenst bezwaar maken tegen het voorgestelde compensatieplan, maar de Raad van State lijkt daar volgens uitspraken en juristen anders tegen aan te kijken.

Als de Projectgroep GOL de plannen onverkort doorzet loopt zij grote risico's op nieuwe vertragingen van het GOL. De hierboven genoemde belangengroepen (en volksvertegenwoordigers) vragen al sinds februari 2022 om een goed en controleerbaar overzicht van de voor het GOL gekapte en te kappen bomen en de bijbehorende compensatieopgave, Maar dat overzicht is er niet of wordt niet gedeeld. En voor zover er overleg is geweest heeft dat tot dusver weinig opgeleverd met uitzondering van het niet

kappen van een aantal bomen, waarvan de verleende kapvergunning dus ook onnodig bleek. Een uitwerking van het (concept) compensatieplan werd nimmer besproken.

Binnen het GOL project is natuurontwikkeling een van de vier hoofdoelstellingen. De belangengroepen vinden het mede daarom bijzonder dat de compensatie zo laat in het proces van ruimtelijke ontwikkeling is opgenomen en dat volksvertegenwoordigers en burgers de facto buitengesloten worden in dat proces omdat zij uitsluitend geïnformeerd worden, maar niet formeel hun visie kunnen laten horen. Als de compensatie vervolgens niet voldoet aan de wet- en regelgeving is dat extra saillant en brengt grote risico's met zich mee.

De belangengroepen hopen dat Gedeputeerde -en Provinciale Staten Noord-Brabant alsmede colleges van de gemeenten Heusden en Waalwijk, respectievelijk de gemeenteraden en de stuurgroep GOL de omissies in het plan snel willen herstellen en ook de kwalitatieve plannen snel inhoudelijk willen laten toetsen door volksvertegenwoordigers en burgers en deze toetsing ook serieus nemen en daarop acteren. Zodat de realisatie van het GOL snel ter hand kan worden genomen.

Bijlage: Beoordeling compensatie concept

1. Het is geen plan, maar een presentatie van de uitwerking
 - a. Een plan veronderstelt na een inleiding wat er met het plan bereikt dient te worden, vooral ook de te bereiken doelstellingen van het plan, de opgave van wat er gekapt moet worden in het kader van het GOL, de inventarisatie van waarden (ecologische, landschappelijke, klimaatbestendigheid, sociale waarden) van de te kappen boomopstanden en waaraan het plan zou moeten voldoen om deze waarden op een andere manier terug te brengen.
 - b. Vervolgens in grote lijnen waar en hoe dat zou moeten gebeuren. Welke soorten bomen worden waar teruggebracht, rekening houdend met de Potentieel Natuurlijke Vegetatie. Welke grondvlakken worden gekozen? Gevolgd door de concrete uitwerking en de wijze waarop de tot totstandkoming gerealiseerd en ook daadwerkelijk geborgd zou moeten worden.
 - c. Nog steeds ontbreekt een helder overzicht waar welke bomen en bosschages in het kader van het GOL gekapt moeten worden, onder welke verleende of nog te verlenen kapvergunningen en welke compensatieverplichting bij die kap is opgelegd door welk bevoegd gezag. Hier wordt al sinds februari 2022 door belangengroepen en volksvertegenwoordigers om gevraagd. Het ontbreken van dat onderzoek maakt elke controle op verleende vergunningen onmogelijk.
 - d. Het opstellen is geen taak van de aannemer, maar een taak van de overheid zelf. In de huidige situatie heeft de aannemer de presentatie gemaakt en keurt de overheid goed. En wel zonder de normale procedure van inspraak van volksvertegenwoordigers en burgers, die volgens het eigen beleid en jurisprudentie wel vereist is.
 - e. Een van de vier hoofddoelstellingen van het GOL is natuurontwikkeling. Juist dan hadden wij een goed proces rondom compensatie mogen verwachten.
2. Algemeen
 - a. Er is gedegen gekeken naar waar, vaak reeds verleende kapvergunningen, vermeden kon worden. Dat is conform onze verzoeken, want zo min mogelijk kappen is altijd de beste optie: de waardes blijven overeind en er hoeft ook niet te worden gecompenseerd.
 - b. Van wat er wel gekapt wordt, wordt veel te weinig gecompenseerd. Naar schatting 15% van de bomen. En de bomen die gecompenseerd worden zijn gemiddeld 60 jaar oud en worden gecompenseerd door eenzelfde aantal van 8 jaar oud. Jongere bomen worden niet gecompenseerd waardoor naar schatting slechts tussen 0,4% en 2,2 % van het kroonvolume van de bomen wordt gecompenseerd. En na 10 jaar groei tussen de 3% en 7% van het kroonvolume, afhankelijk van de grond en de boomsoort. Veel te weinig dus om de waarde van de te kappen bomen daadwerkelijk te compenseren.
 - c. Compensatie vindt veelal plaats in stukjes vrijkomende ruimte gelegen in ogen van snelwegen, vervallen afritten et cetera. Kwantitatief telt het mee in het aantal bomen en ares, maar heeft nauwelijks waarde voor de ecologische en landschappelijke waardes en beperkt voor de leefbaarheid

3. Specifiek Vlijmen Oost

- a. Er verdwijnt veel meer aan ecologische en landschappelijke waarde in de Biessertpolder dan er bij komt. Noch de suggestie voor een betere afscherming van de A59 tussen de Biessertweg en de A59, noch de verbreding van de ecologische verbindingszone is opgenomen in het plan.
- b. De driehoek gelegen tussen de nieuwe randweg, de Engelse weg en de Voordijk is nu een paar keer verkocht als compensatie. Deze is nu al voor een groot deel onderdeel van de groenstructuur van de gemeente Heusden. In de MER rapportage van het GOL werd het restant al meegenomen als natuurcompensatie en werd het al gepresenteerd als ecologische verbindingszone (maar werd daar later weer van afgehaald). Voor de Grassen is het als opvang voor beschermde diersoorten gebruikt. En nu wordt het weer gebruikt als compensatie voor verdwenen bomen en bosschages.
- c. De inrichting van de driehoek ziet er goed uit. Veel van de oude waterpartijen worden conform onze wens behouden waardoor ter plaatse een interessante biotoop en stepping stone voor migrerende dieren kan ontstaan.
- d. De wensen voor het behouden van de (ook volgens de GOL rapporten bijzondere) dijkopgang van de Engelse weg worden deels ingevuld. De bomen tussen het wiel en de te verplaatsen Bossche Sloot worden voor een weliswaar zeer klein deel gehandhaafd en het bosje wordt in noordelijke richting uitgebreid.
Het veldje in de oksel van de dijkopgang, zuidelijk van de Engelseweg wordt nieuw bos, waar wij om landschappelijke redenen gevraagd hadden dat juist niet te gebruiken voor bos.
De bomen langs de opgang van de Engelse weg worden daarentegen niet terug geplant, terwijl dat een conditionele verplichting van het PIP is. Het plan zal op dit punt dus in ieder geval aangepast moeten worden.
- e. De zeer smalle ecologische verbindingszone (“het schaamlapje”) langs de Voordijk wordt niet verbreed, waar dat wel was toegezegd door wethouders van Heusden. Het GOL geeft aan dat de overheden dat nu willen doen als compensatie van andere plannen, dus de mogelijkheden zijn er wel.
- f. Inrichting nieuwe gebied rond de ecotunnel ziet er goed uit en is van meerwaarde voor het daar al aanwezige watersysteem.
- g. De grote compensatie oppervlak van de vervallen opgang van afrit 44 zuidelijk van de A59 sluit goed aan bij de Moerputten, maar helpt niet in de Biessertpolder. Het te bebossen oppervlak gelegen tussen de nieuwe randweg en de Gemeint sluit aan bij de bosschage tussen de Gemeint en het Engelermeer en heeft in die zin een nuttige bijdrage. Dat geldt niet voor de compensatie in en rondom het oog van de nieuwe aansluiting naar de A59.

4. Specifiek Drunen West

- a. De compensatie door nieuwe bomen in het oog van de nieuwe aansluiting op de A59 is niet gelijk te stellen aan de ecologische en landschappelijke waarden van de te kappen individueel vergunningplichtige bomen. Bovendien is het grondvlak te klein en te veel omringd door snelweg om op dit oppervlak vervangende bomen voldoende tot wasdom te kunnen laten uitgroeien.
- b. Datzelfde is het geval met de compensatie van bomen en bosschages tussen de A59 en de spoorlaan en de nieuwe Parallelweg/Spoorlaan. Ook de

compensatielocatie tussen de A59 en de d'Oultremontweg is te ingesloten en heeft weinig ecologische en landschappelijke waarde. Biedt wellicht wel geluidswerende functies versus de A59.

- c. De huidige spoordijk vormt een belangrijke ecologische oost/west verbinding voor vleermuizen en andere diersoorten. Het is mooi dat een deel van de bomen en bosschages aan de Spoordijk nu niet meer worden gekapt, maar de belangrijke verbinding wordt alsnog opengebrokeen en niet door een alternatief vervangen.
- d. In de Baardwijks Overlaat zal de belangrijke ecologische buffer tussen Drunen en de A59 in de vorm van houtwallen en gemengd bos verdwijnen. De kap van deze zeer hoge houtwallen ten westen van Drunen kan niet gecompenseerd worden door aanplant die erop gericht is laag te blijven.
- e. De beloofde ecologische staptegels in de Baardwijkse Overlaat ontbreken (zie PIP besluit)
- f. De nieuwe randweg Drunen West in de Baardwijkse Overlaat wordt niet aan het oog onttrokken voor wandelaars en recreanten en wordt niet op een natuurlijke wijze door bomen en bosschage afgeschermd in het landschap.

Bijlage: Wet- en regelgeving

Onder andere de volgende wet- en regelgeving, jurisprudentie en beleidsplannen lijken niet te worden gevolgd:

- Omgevingswet/ RvON Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL)
 - Kap van delen van rijbeplantingen van 21 bomen of meer en delen van bosschages van 10 are of meer worden niet gecompenseerd.
 - Houtopstanden worden opgeknipt in delen, terwijl ze horen tot dezelfde eenheid en worden niet gecompenseerd.
 - Er worden niet bestaande en verkeerde kadastrumnummers in vergunningen gebruikt, terwijl de vergunningen niet gecorrigeerd worden.

- Omgevingsverordening Noord Brabant 2025 tav de Groenblauwe mantel en Natuur Netwerk Brabant
 - Er wordt niet voldaan aan de verplichting dat de ontwikkeling in de Groenblauwe mantel en NNB gepaard gaat met een positieve bijdrage aan de bescherming en ontwikkeling van de ecologische waarden en kenmerken en landschappelijke waarden en kenmerken als te kappen bomen zeer beperkt worden gecompenseerd.
 - Er bij een compensatieplan achteraf strekt tot behoud, herstel en duurzame ontwikkeling van het watersysteem en de daarmee samenhangende ecologische waarden en kenmerken van landschappelijke waarden en kenmerken. Nu het compensatieplan pas achteraf wordt gemaakt moet het worden gezien als een besluit van de overheden en zou het dus alsnog open moeten staan voor een zienswijze en bezwaren van belanghebbenden. Dat is ten onrechte niet het geval.
 - Door het ontbreken van een waardering van de functies van de te vellen houtopstanden kan eigenlijk geen oordeel worden gegeven of de ontwikkeling niet leidt tot een verslechtering van functies.
 - Terwijl tegelijkertijd daar wel sprake van lijkt te zijn, zoals de enorme vermindering van het aantal bomen en nog veel meer het kroonvolume van de bomen, die een belangrijke ecologische en landschappelijke waarde vertegenwoordigt. Het compensatieplan compenseert de schade in de groenblauwe mantel dus onvoldoende.

- Verordening Fysieke Leefomgeving Gemeente Heusden 2024
 - De een-op-een compensatie voldoet niet aan het oogmerk van de verordening om de natuurwaarde, landschappelijke of stedenbouwkundige waarden, de beeldbepalende waarde van bomen en de cultuurhistorische waarde en de waarde voor de leefbaarheid waarde van de houtopstanden te beschermen door compensatie. Er is een duidelijk vermindering van bijvoorbeeld kroonvolume, biodiversiteit en klimaat adaptieve functies verbonden aan een grote boom bij de een-op-een vervanging.

- Vooraf aan verlening van de vergunning dient te worden aangegeven of er mogelijkheid is tot herbeplanten en, als het voornemen tot herbeplanten bestaat, de locatie daarvan, het aantal en de soorten. Dit is niet gebeurd.
 - Als niet ter plaatse, op hetzelfde perceel of in de nabije omgeving kan worden herplant met een of meerdere bomen van vergelijkbare waarde, kan als voorschrift worden opgenomen dat een financiële bijdrage in de gemeentelijke reserve 'Rood voor Groen' moet worden gestort. Deze bijdrage is 20% van de monetaire waarde van de boom.
Er heeft echter geen monetaire taxatie van de te kappen bomen plaatsgevonden volgens de regels van de Vereniging van Taxateurs van Bomen, zoals wel is voorgeschreven.
 - Er is geen verplichting tot herplantplicht opgenomen als de herplant niet aanslaat, hetgeen wel is vereist in de verordening.
 - De inventarisatie van bomen is inmiddels 6 jaar oud, verleende vergunningen zijn inmiddels 5 jaar oud. Het flora- en faunaonderzoek is inmiddels 7 jaar oud. Normaal vervalt een kapvergunning om reden van de dynamische ecosystemen en gewijzigde waardebeoordeling, die nodig is voor een gelijkwaardige compensatie.
De overheid zou hierin een voorbeeldfunctie moeten hebben, maar zij neemt voor zichzelf vrijheden die ze derden niet gunt.
 - Reeds verleende vergunningen verwijzen naar een niet bestaand plan (het Ruimtelijk kwaliteits- en compensatieplan) en er is daarmee sprake van een vernietigbare onvoldoende motivering.
- Groenbeleidsplan 2023-2028
 - Wanneer bomen worden gekapt, dan worden deze volgens het plan in principe gecompenseerd. Dus alle 5000 (?) te kappen bomen, niet slechts de individueel vergunning plichtige bomen
 - Bomen in de groenstructuur zijn altijd vergunning plichtig en dienen altijd te worden vervangen. Dat gebeurt nu niet, alleen individueel vergunning plichtige bomen worden gecompenseerd.
 - Bomen buiten de groenstructuur dienen te worden gekapt met burgerparticipatie. Dat is niet gebeurd, er is burgers niet eens duidelijk geweest waar in het kader van het GOL de bomen gekapt zullen gaan worden, laat staan dat er participatie over de bomen heeft plaats gevonden
 - De een-op-een compensatie van individueel vergunning plichtige bomen en het daarmee opzijzetten van de individuele waarde van een boom spoort niet met de monetaire tabel in het beleidsplan, die wel degelijk een onderscheid maakt van de waarde van een boom naar leeftijd, boomsoort en beleidsklasse. En is daarmee in tegenspraak met het plan. Dat geldt ook voor het niet compenseren van niet individueel vergunning plichtige bomen.
 - Een collegevoorstel is nodig als er meer dan 10 bomen in de hoofdstructuur worden gekapt. Dat collegevoorstel met vervangingsplan is niet gedaan.
 - Projecten dienen bij te dragen aan het Natuur Netwerk Brabant of aan het Natuur Netwerk Gemeente Heusden of legt nieuwe verbindingen van

buiten naar binnen de bebouwde kom. Het compensatieplan voldoet daar niet aan, integendeel de kap verwijdert bestaande verbindingen, waardoor functies verloren gaan.

- Het plan geeft aan dat de gemeente lid is van het Norminstituut Bomen en dat zij de regels toepast. Het Norminstituut geeft duidelijk aan dat het bij de belangrijkste bijdrage van bomen voor het leefklimaat gaat om het kroonvolume: de omvang in kubieke meters boom, die belangrijk is voor verkoeling tegen hittestress, waterberging, biodiversiteit en sociale cohesie. Door een een-op-een compensatie en het niet compenseren van niet vergunning plichtige bomen voldoet zij niet aan de regels van het Norminstituut. In het kader van het GOL wordt naar inschatting slechts 1,4% van het kroonvolume gecompenseerd.
 - Het feit dat de gemeente in het plan aangeeft dat zij al een grote achterstand kent in het vervangen van gekapte en te kappen bomen zou extra moeten aanzetten tot zorgvuldiger beleid van het kappen van bomen zonder een afdoende compensatieplan.
- Omgevingsvisie Gemeente Heusden 2023 en Plan van Aanpak Schone Lucht Akkoord Gemeente Heusden 2025
 - Aangegeven beperkte compensatie is niet in lijn met het in deze beleidsdocumenten aangegeven belang bomen en groen voor de luchtkwaliteit en algemene leefkwaliteit
- Jurisprudentie Raad van State en Rechtbank Oost-Brabant
 - Uitspraak N65 Vught: De groencompensatie moet gelijktijdig met het plan worden vastgesteld. Het ontbreken daarvan in strijd met de goede principes van ruimtelijke ordening en rechtszekerheid. RVS:2022:3910.
 - Een zelfstandig compensatieplan moet worden aangemerkt als een zelfstandig besluit waartegen bezwaar beroep en voorlopige voorziening open staat. RVS:2018:810.
 - Onvoldoende borging van verplichting tot uitvoering en instandhouding van het compensatieplan door het niet opnemen van een voorwaardelijke verplichting in het PIP of in de kapvergunningen. Verwijzing naar het GOL Kwaliteitsplan geeft onvoldoende borging en is niet in lijn met de principes van goede ruimtelijke ordening. RVS:2020:2797.
 - Vernietiging van besluit kapvergunning door gebrekkige waardebeoordeling van de bomen door de Gemeente Heusden. RBOBR:2025:5769
- Algemene Wet Bestuursrecht
 - Er wordt op een aantal aspecten onvoldoende zorgvuldigheid en belangenafweging toegepast.
 - Het feit dat de Adviesgroep GOL, waarin zich een aantal natuurorganisaties bevonden, is opgeheven voordat de uitvoering van het GOL is begonnen, sterker nog voordat er een groencompensatieplan is verschenen. Dit terwijl in de Bestuursovereenkomst GOL de Adviesgroep moet toezien op taak te bezien of de uitvoering van deze overeenkomst geschiedt in de geest van de samenwerkingsovereenkomst. De realisatie

van de natuurdoelstelling door een passende groencompensatie is bij uitstek dus een taak van de voorbarig opgeheven Adviesgroep.